

У романі «Нормальних сімей не буває» можна виділити також конфлікт людини і долі [4,55]. Ставлення героїв роману до дійсності – це не крик протесту та безвиході, а оптимістичний, життєстверджуючий підхід до життя. А тому герої вирішують: які б сюрпризи воно не несло з собою, треба його цінувати таким, як воно є з його буденною метушню та рідкими святами, які не були б такими феєричними, якби траплялися кожного дня, треба цінувати його і за ті проблеми та негаразди, без яких людина не була б по-справжньому щасливою та сильною [2, 291]. На думку героїв, впорядковувати хаос буття неможливо, тому єдине, що залишається, це прийняти його як даність та змиритися з ним.

Отже, роман «Нормальних сімей не буває» займає важливе місце в доробку Дугласа Коупленда. Тут автор на прикладі однієї родини відтворив сімейні стосунки з усіма складнощами і суперечностями. Конфлікт у цьому творі формує авторське смислове ядро, тому він є головним джерелом розвитку персонажів.

Використана література:

1. Вірченко Т. Родова специфіка художнього конфлікту: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / Т. Вірченко. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/umlsh/2010_7/Vyrchenko.pdf.
2. Гончаренко О. В. Поетика повсякденності в романі дугласа Коупленда «Нормальних сімей не буває»: праці конф. / Олена Володимирівна Гончаренко // Мова і культура. – 2010. – Вип.13. – Т V (141). – С. 288–294.
3. Погрибный А. Художественный конфликт и развитие современной советской прозы / Анатолий Погрибный. – К. : Вища школа, 1981. – 200 с.
4. Семенов А. Роль конфликта в структуре художественного текста / А. Семенов // Вестник угрозедения.Филология. – 2011. – №2 (5). – С. 52 – 58.

Науковий керівник: к. філол. н., доцент Заїковська О.М.

М. Кодола

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ЛІТЕРАТУРНА КАЗКА ЯК ХУДОЖНІЙ ФЕНОМЕН

Літературна казка – явище оригінальне, самобутнє та унікальне. Вона вабить незвичайними героями та ситуаціями, фантастичними пригодами, стрімким та динамічним сюжетом, міфологічним підтекстом, архетипним змістом, філософічністю, символічністю. У сучасному науковому дискурсі відзначається, що літературна казка залишається недостатньо дослідженим феноменом в жанровому та типологічному аспектах (відсутнє чітке визначення казки як жанру, недостатньо повно проведена систематизація основних жанрових ознак).

Характеризуючи літературну казку як жанр необхідно насамперед звернути увагу на її прадавні корені: міф і фольклорну казку. На думку Н.Фрая, казка володіє тією ж самою структурою, що й міф. Є. Мелетинський відзначав сюжетну спільність казки й міфу. У жанровій структурі казки відносяться певні риси міфу, серед яких – потяг до зображення незвичайних подій, наявність випробувань героїв, їх опозиційний поділ на «свій – чужий», ланцюг втрат і надбань тощо. На типологічній спорідненості казки й міфу свого часу наголошував В.Пропп. У своїй монографії «Історичні корені чарівної казки» дослідник переконливо доводить зв'язок архаїчного міфологічно-ритуального світосприйняття (зокрема, обряду ініціації, уявлень про смерть, потойбічний світ тощо) з жанровою структурою казки. Успадкувавши від фольклорної казки принципи структурної організації, певні схеми моделювання сюжету, чарівність, фантастичну умовність, морально-етичну заангажованість, яскраво виражену опозиційність сил добра і зла, пріоритетність позитивного героя, літературна казка все ж позначена яскраво вираженою індивідуальністю. Дається взнаки канонічність тексту, ускладнення композиційної структури фольклорної праснови, зміна функцій персонажів твору, їх максимальна індивідуалізація, заглиблення в їх психологічні характеристики, динамічність персонажів, амбівалентність позитивного героя. Літературна казка не повторює фольклорну за традиційними параметрами. Вона довільно обирає як матеріал, так і форму, зберігаючи особливі ознаки жанру, без яких вона перестала б бути казкою [3, 89].

За визначенням Л. Брауде літературна казка – це авторський, художній, прозаїчний або віршовий твір, заснований або на фольклорних джерелах, або цілком оригінальний; твір переважно фантастичний, чародійний, що змальовує неймовірні пригоди вигаданих або традиційних казкових героїв і, в окремих випадках, орієнтований на дітей; твір, в якому неймовірне чудо відіграє роль сюжетотворного фактора, служить вихідною основою характеристики персонажів [1, 284].

В. Кизилова називає літературною казкою «художній твір письменника, який, модифікуючи жанрово-стильові особливості фольклорної казки, формує новий за якістю авторський текст із різними інтертекстуальними елементами (цитатами, ремінісценціями, алюзіями тощо).

Сучасна дослідниця Г. Сабат окреслює літературну казку як фантастичний твір авторської художньої творчості, що нерозривно пов'язаний із реальністю та відображає суть епохи, вбирає в себе ідейно-політичні, літературно-естетичні тенденції часу, впливається в літературні течії і напрямки, має схильність до інновацій, консолідації з іншими жанрами й утворенням «гетерогенних мистецьких явищ», які тісно пов'язані зі світоглядом письменника; або ж це мистецький твір, сюжет та структура якого побудовані за специфічними традиційними законами фольклорної казки, його особливий стиль, трансформуючи народну традицію, виливається у «новітньо-авторський семантико-гносеологічний субстрат» [2, 40].

Казкова літературна спадщина на сьогодні жанрово безкінечно різноманітна. Це казки-поєми, казки-новели, казки-оповідання, казки-повісті, казки-легенди, казки-перекази, казки-притчі та навіть цілі казкові епопеї. Об'єднує все це розмаїття наявність елемента дива, яке вводиться в текст через окремі чарівні персонажі та предмети, в результаті чого утворюється цілісний казковий світ. Л. Мокляк звертає увагу на те, що казковий світ – це особливий світ зі своєю онтологією, простором і часом, специфічними відносинами між персонажами, особливостями побуту, чітко окресленим моральним вектором. Казкова картина світу відбиває стійкі архетипні відносини людини і світу, які були сформовані в процесі соціального і культурного розвитку людства.

Літературна казка – це не просто цікава усна розповідь про щось чи про когось, а засіб трансляції життєво важливих повідомлень, які спираються не на абстрактне мислення, а на реальне життя. Казка в художньо-умовній формі дозволяє побачити, пережити, зрозуміти такі життєві колізії, з якими кожна людина стикається у своєму житті і від яких ніхто не захищений. Найважливішим є те, що казка своєю художньою логікою показує, як людина може долати протиріччя життя, не втрачаючи й не руйнуючи при цьому себе і свого світу.

Список використаної літератури:

1. Брауде Л. Ю. К истории понятия «литературная сказка» / Л.Ю. Брауде // Известия АН СССР. Серия литературы и языка. – 1977. – Т.36. – № 3. – С. 270-291.
2. Горбач Н., Здіховська Т. Жанр авторської казки в українській дитячій літературі: витоки та перспективи. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки. – 2016. – № 1 (1). – С. 39–44.
3. Копистянська Н. Х. Відмінність у хронотопі фольклорної і літературної казки / Н. Х. Копистянська // Жанр, жанрова система у просторі літературознавства. – Львів : ПАІС, 2005. – С. 87–92.

Науковий керівник: ст. викл. Костюк Т. П.

І. Коломісць

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

ТЕМА МИСТЕЦТВА У ТВОРЧОСТІ Е. Т. А. ГОФМАНА ТА В. Ф. ОДОЄВСЬКОГО

Романтизм – літературно-мистецький напрям, який виник майже одночасно у більшості країн Європи на межі XVIII – XIX ст. Великого значення у творчості романтиків набуває суб'єктивна позиція письменника по відношенню до зображуваних явищ життя, його тяжіння